

slovenski narodni individualnosti in kako se je oblikoval in javno predstavil slovenski politični program, ki je pomenil, da so Slovenci postali popolnoma izoblikovan narod z vsemi elementi lastne kulture. Nerealiziran pa je ostal njihov politični cilj Združene Slovenije. Zabavne tiskarske (verjetneje računalniške) napake v opombah pa prav gotovo ne zmanjšujejo kvalitete članka.

Jurij Perovšek in Miroslav Stiplovšek sta v razpravi *Volja po slovenski državnosti v letih 1918-1941* orisala prizadevanja za narodnopolitično emancipacijo v okviru Jugoslavije, vendar se prizadevanja za avtonomijo in federalizem niso uresničila. Prizadevanja za decentralizacijo in večjo samostojnost Slovenije v okviru druge Jugoslavije je opisal Božo Repe v zadnjem prispevku pod naslovom Slovenija od medvojne federalne enote preko povojne jugoslovanske republike do samostojne države. Notranje napetosti zaradi hitrejše demokratizacije in nacionalne emancipacije Slovenije so vodile v postopno pripravo za osamosvojitve, po oboroženem spopadu pa v samostojno državo Slovenijo.

Sledijo povzetki v slovenskem in angleškem jeziku, nato pa v kronološkem redu vsi dokumenti prikazani na razstavi.

Vsekakor je to tako obsežen in kvaliteten katalog, da bo ostal temeljni pripomoček pri spoznavanju razvoja slovenske državnosti in pravi pripomoček tako za radovedneže kot pedagoge.

Razstava *Od sanj do resničnosti* je vsebinsko kvalitetna razstava, z obsežnim katalogom, postavljena ob pravem času. V Arhivu Slovenije so se resnično potrudili in zbrali raznovrstne dokumente iz tujih in domačih arhivov, knjižnic in za najnovejše obdobje pri samih ustvarjalcih arhivskega gradiva. Pomembna posledica takšnih razstav je tudi, da se javnost, predvsem pa akterji dogodkov zavedo pomembnosti ohranjanja dokumentov za bodoče rodove, saj so prav dokumenti tisti, ki odkrijejo misli tistega časa in ne prilagajajo resnice novim pogledom in novemu času.

Upam le, da bo razstava ponovno postavljena in si jo bodo lahko ogledali tako učenci in dijaki, ki so bili v juniju že dopustniško razporejeni, kot tudi tisti, ki zaradi kratkega časa postavitve razstave niso uspeli videti.

Tatjana Šenk

Osebnosti mesta Ljubljane

V Zgodovinskem arhivu Ljubljana je od aprila 2001 do maja 2002 na ogled razstava z naslovom *"Osebnosti mesta Ljubljane"*, na kateri so razstavljene fotografije iz portretne serije fototeke ZAL. Gre večinoma za fotografsko gradivo četrte skupine foto-

grafske serije z naslovom *"Osebnosti mesta Ljubljane v fotografiji"*, ki sta ga začela zbirati že Mestna občina Ljubljana in pri njej nastali Mestni arhiv Ljubljana. Sedaj ima gradivo oznako **POZ II/A4**, vsebuje 1019 fotografij in je bilo v letu 2000 temeljito preurejeno. Večina serije je nastala v letih 1933 do 1935, ko je takratni župan in mestni načelnik dr. Dinko Puc zaprosil znane izbrane osebnosti, da so mu za mestno kroniko poslale svoj portret s kratkimi osebnimi podatki. Nastala je celo zamisel, da bi bila ta zbirka fotografij namenjena za načrtovani mestni muzej.

Fotografska predstavitev portretirancev je klasično portretna. Najpogostejše so doprsne upodobitve, manj je celopostavnih; pa tudi dopasni in dokolenski portreti niso izjeme. Prevladujejo fotografski rjavi toni in sivine, manj fotografij je črno belih in sepia toniranih. Vsaj četrtina posnetkov je neavtoriziranih. Fotografije so relativno dobro ohranjene, le malo jih ima sledi mehanskih poškodb.

Avtorja razstave sta arhivista Jože Suhadolnik in Marjana Kos, fotografsko tehnična dela pa je opravila Tatjana Rodošek. Razstava *"Osebnosti mesta Ljubljane"* je poimenovana enako kot serija portretnih fotografij in v sedANJI zbirki "Fototeka ZAL" predstavlja dragoceno in nepogrešljivo arhivsko gradivo. Motivno ji pripada 140 ustreznih negativov oziroma fotografskih plošč. Pri izboru fotografij za razstavo sta avtorja upoštevala številčno sorazmerje med omenjenimi petimi podskupinami. Najštevilčnejše so zastopani posamični portreti, ti pa so tudi osnova portretne serije. Sledijo jim slikarski in kiparski portreti. Skupinski portreti z množico bolj ali manj znanih oseb pomenijo težavnejšo nalogo pri identifikaciji posameznikov. Časovni razpon gradiva je približno od leta 1862 do leta 1969. Razstavljeno gradivo je subjektiven, a pretehtan izbor in pogled na vsebinsko raznolikost in značilnosti fotografskega zapisa portretirancev. Upošteva pomembne ugledne osebnosti, ki so v tedanji deželni kranjski in pozneje vseslovenski prestolnici pustile vidne sledi na različnih področjih svojega družbenega, političnega ali kulturnega udejstvovanja. Pri tem gre tako za osebnosti, ki so v slovenski javnosti splošno znane in katerih poznavanje sodi že kar v "splošno izobrazbo" (npr. Ivan in Franja Tavčar, Henrik Thuma, Ivan Cankar), kot tudi za tiste manj znane (npr. Teo Vilijem, Gustav Tönnies).

Ob razstavi je izšla tudi krajša publikacija, ki jo je pripravil Jože Suhadolnik.

Glede na to da je pri razstavi zaradi njene prostorske omejenosti (vitrine v spodnjih prostorih ZAL-a) predstavljen le ozek krog osebnosti, bi bilo dobro za prihodnost razmišljati v smeri ponovitve razstave s predstavitevami novega kroga osebnosti, kajti kot poudarjata avtorja, bi jih bilo mogoče dodati in enakovredno predstaviti vsaj še enkrat toliko.

Damjan Hančič